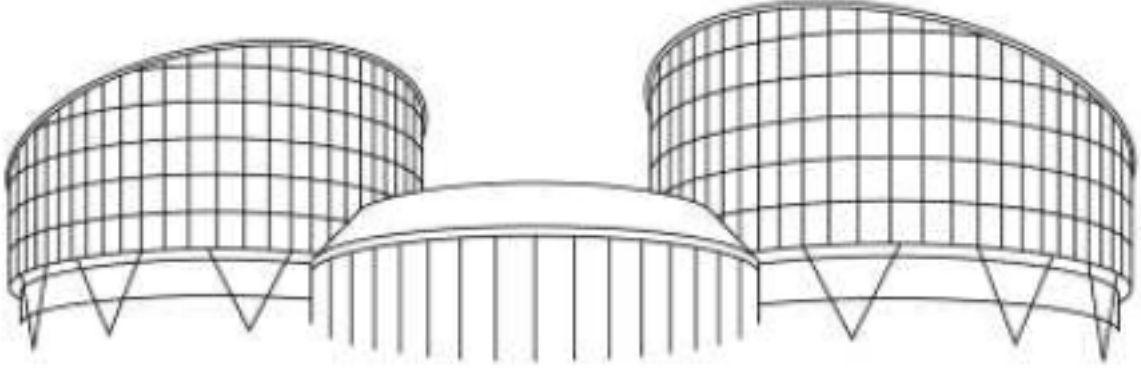

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

KAYACI VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 41485/05)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

(Esas)

STRAZBURG

4 Ekim 2011

İşbu karar Sözleşme'nin 44 / 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan ve (41485/05) numaralı başvurunun nedeni T.C. vatandaşları Ömer Kayacı, Sema Kayacı, Şaban Kayacı, Dursun Kayacı ve Melek Erdem tarafından (başvuranlar) 16 Kasım 2005 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapılan başvurudur.

Başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul Barosu avukatlarından A. B. (Koç) Kaya tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar sırasıyla 1970, 1953, 1972, 1969 ve 1974 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir.

25 Ocak 1971 tarihinde başvuranların mirasbırakanı İbrahim Kayacı İstanbul'un Ümraniye semtinde bulunan 550 m²'lik taşınmazı satın almış, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından kendisine tapusu verilmiştir.

İbrahim Kayacı'nın 25 Mart 1998 tarihinde vefat etmesinin ardından başvuranlar taşınmazın mülkiyetini almışlar ve buna değin ilgili vergileri ödemişlerdir.

20 Mayıs 1999 tarihli tapu kadastro tutanağına göre sözkonusu taşınmaz (hisse no: 356, parsel no: 8) 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesinin uygulanmasına istinaden Hazineye aktarılmıştır.

8 Mart 2000 tarihinde başvuranlar tapu senetlerini öne sürerek taşınmazlarının orman alanı içinde sınıflandırılması kararı ile ilgili olarak Üsküdar Tapu Kadastro Mahkemesi'nde karşı dava açmıştır.

28 Aralık 2001 tarihli bir ara kararı ile Üsküdar Tapu Kadastro Mahkemesi Ümraniye Tapu Kadastro Mahkemesi lehine görevini devretmiş, adı geçen mahkeme İstanbul'un bu bölgesindeki davalardan sorumlu hale gelmiştir.

Ümraniye Tapu Kadastro Mahkemesi 21 Ocak 2004 tarihinde özellikle bilirkişi raporlarına dayanarak başvuranların itirazını reddetmiştir. Mahkeme kararında, sözü edilen taşınmazın 1943 yılında orman alanı içinde vasıflandırıldığını, ardından 1944 yılında özel mülkiyete geçtiğini ifade etmiştir. Mahkeme bu arada tapu kadastro komisyonu tarafından yürütülen kadastro çalışmaları neticesinde taşınmazın 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesi uyarınca Hazineye aktarıldığını belirtmiştir. Ormanlık alan içerisinde yer alan taşınmazların bir kez ormanlık alan vasfını yitirseler dahi özel bir mülkiyetin konusunu teşkil edemeyeceğini, zamanaşımı yoluyla edinilemeyeceği hususları ışığında, Mahkeme gerçek kişiler adına tescilli tapu senedinin ve bu arazilerin herhangi bir hukuki değerinin olmadığını kaydetmiştir.

25 Ocak 2005 tarihinde Yargıtay ilk derece mahkemesinin kararını onamış ve sözkonusu taşınmazın Hazine adına tescil edilmesine karar vermiştir.

Başvuranlar karar düzeltme –talebinde bulunmuşlar, bu talepleri Yargıtay tarafından 9 Haziran 2005 tarihinde reddedilmiştir.

HUKUK

I. KABULEDİLEBİLİRLİK HAKKINDA

Hükümet altı ay kuralına riayet edilmediği gerekçesiyle AİHM'den başvuruyu reddetmesi talebinde bulunmaktadır; Hükümete göre bu süre Yargıtay'ın ilk derece mahkemesinin kararını onadığı 25 Ocak 2005 tarihinde başlamaktadır.

Hükümet başvuruların iç hukuk yollarını tüketmediklerini savunarak, adı geçenlerin Anayasa'nın 25. maddesindeki esaslara, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesi Türk Borçlar Kanunu'nun 1007., 46. ve 47. maddelerine dayalı olarak maddi ve manevi tazminat davası açmadıklarını belirtmektedir. Bu bağlamda Hükümet, Yargıtay'ın bilhassa tapu sicil kayıtlarının tutulmasından ileri gelen objektif sorumluluğuna ilişkin yerleşik içtihadına atıfta bulunmaktadır.

Başvuranlar Hükümetin bu savlarına itiraz etmekte, AİHS'nin 35. maddesinde öngörülen koşulları yerine getirdiklerini ileri sürmektedir.

AİHM iç hukukta alınan nihai kararın Yargıtay'ın 9 Haziran 2005 tarihli kararı olduğunu, başvurunun 16 Kasım 2005 tarihinde yani AİHS'nin 35/1 maddesi uyarınca altı ay içinde yapıldığını kaydetmektedir. Bu durumda Hükümetin itirazı reddedilmektedir.

AİHM iç hukuk yollarının tüketilmediği itirazı ile ilgili olarak, daha önce de Hükümetin argümanlarına benzer itirazları incelediğini ve bunları reddettiğini hatırlatır (*Bkz. Temel Conta Sanayi ve Ticaret A.Ş.-Türkiye (no: 45651/04, 10 Mart 2009), Doğrusöz ve Aslan-Türkiye (no: 1262/02, 30 Mayıs 2006), Mehmet Ali Miçooğulları-Türkiye (75606/01, 10 Mayıs 2007), Ardiçoğlu-Türkiye (no: 23249/04, 2 Aralık 2008) ve Berber-Türkiye (no: 20606/04, 13 Ocak 2009).* Mevcut başvuruda daha önce alınan bu kararların dışına çıkılmasını gerektirecek herhangi bir durum söz konusu olmadığından, hükümetin bu yöndeki itirazı reddedilmektedir.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

B. ESASA DAİR

A. Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi'nin ihlal edildiği iddiası hakkında

Başvuranlar kendilerine herhangi bir tazminat ödenmeksizin taşınmazlarının ormanlık alan içerisinde sınıflandırılmasının Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca orantısız bir müdahaleyi teşkil ettiğinden yakınmaktadır.

Hükümet *Ansay-Türkiye (no: 49908/99, 2 Mart 2006)* kararına atıfta bulunarak başvuranların mülkiyet hakkına yönelik yapılan müdahalenin çevrenin korunması meşru amacına dayandığını ve bu amaçla doğru orantılı olduğunu savunmaktadır.

AİHM daha önce de başvuranlar tarafından öne sürülen benzer şikayetleri incelediğini ve özel mülkiyetlerin Hazineye devredilmesi sırasında herhangi bir tazminat ödenmemesinin Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi'nin ihlaline yol açtığı sonucuna vardığını anımsatır (*Bkz. sözü edilen Turgut vd., sözü edilen Temel Conta Sanayi ve Ticaret A.Ş., Rimer vd.-Türkiye no: 18257/04, 10 Mart 2009 ve Nural Vural-Türkiye no: 16009/04, 10 Mart 2009).* Mevcut davayı

inceleyen AİHM, Hükümetin bu başvuruda farklı bir sonuca ulaşılmasını sağlayacak herhangi bir istisnai durumu ortaya koyamadığına itibar etmektedir.

Bu nedenle Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

B. AİHS'nin 6. maddesi'nin ihlal edildiği iddiası hakkında

AİHS'nin 6. maddesini hatırlatan başvuranlar yargılama sürecinin uzunluğunun aşırı olduğundan şikayetçi olmaktadır.

Hükümet bu başvuruda AİHS'nin 6/1 maddesine uygun olarak yargı sürecinin ivedilikle sonuçlandırıldığını, yetkili mercilere yüklenilebilecek herhangi bir ihmalkârlığın söz konusu olmadığını savunmaktadır.

AİHM başvurular hakkındaki davanın 8 Mart 2000 tarihinde başlayıp 9 Haziran 2005 tarihinde sona erdiğini not etmektedir. İki derece mahkemesinde görülen bu dava yaklaşık beş yıl üç ay sürmüştür.

AİHM yargılama süresinin makul olup olmadığının davanın şartları ışığında ve özellikle de davanın karmaşıklığı, başvuranın ve ilgili mercilerin tutumu, davanın başvuran için arzettiği önem gibi, içtihadında yerleşmiş ölçütlere bakılarak değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatır (Bkz. diğer birçokları arasında, *Frydlender-Fransa* kararı, no:30979/96).

Mevcut başvuruda AİHM, bahse konu yargı sürecinin 6/1 maddesinde öngörülen ivedilik koşulunun karşılandığı varsayılsa bile, ilk derece mahkemesindeki süreçte etkisiz geçirilen çeşitli dönemlerin var olduğunu gözlemlemektedir. Üsküdar Tapu Kadastro Mahkemesi bir yıl dokuz ayın sonunda (8 Mart 2000-28 Aralık 2001) *ratione loci* kanun bakımından yetkisizlik kararı almıştır. Ümraniye Tapu Kadastro Mahkemesi ise davayı devralmasından yaklaşık iki yıldan fazla bir sürenin sonunda 21 Ocak 2004 tarihinde kararını vermiştir. İlk derece mahkemesinde geçen bu süre üç yıl dokuz aydan fazladır (Bkz. *mutatis mutandis Kök-Türkiye kararı no: 1855/02, 19 Ekim 2006*). AİHM ayrıca davanın özel bir karmaşık yapısının bulunmadığını ve başvuruların pasif kaldıkları bir dönemin olmadığına itibar etmektedir.

Mahkemenin bu konudaki yerleşik içtihadı ışığında AİHM, söz konusu yargı sürecinin uzunluğunun «makul süre» koşulunu karşılamadığı sonucuna varmaktadır.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuranlar AİHS'nin 41. maddesi uyarınca 1.800.000 Euro maddi tazminat talep etmektedir. Başvuranlar bu taleplerini destekler mahiyette özel bir emlak şirketinin 30 Aralık 2008 tarihinde hazırlamış olduğu bilirkişi raporunu sunmaktadır.

Başvuranlar ayrıca 10.000 Euro manevi tazminat ve iç hukuktaki ve AİHM önündeki yargılama masraf ve giderleri için 14.400 Euro talep etmektedir. Başvuranlar kanıtlayıcı belge niteliğinde AİHM önündeki temsil için avukatlarıyla imzaladıkları sözleşmeyi, İstanbul Barosu avukatlık ücret tarifesini, iç hukuktaki mahkeme masraflarına ve 30 Aralık 2008 tarihli bilirkişi raporunun hazırlanmasına ilişkin ödeme makbuzlarını sunmaktadır.

Hükümet bu meblağlara karşı çıkmakta ve AİHM'yi bunları reddetmesi talebinde bulunmaktadır.

Mevcut dava koşullarında, Savunmacı Devlet ile başvurular arasında olası bir uzlaşma ihtimalini göz önünde bulunduran AİHM, 41. maddenin uygulanmasının bu aşamada uygulanamayacağına kanaat getirmektedir (*Bkz. aynı anlamda, sözü edilen Turgut vd., Temel Conta Sanayi ve Ticaret A.Ş. ; Nural Vural ve Rimer vd., ve Çağlar-Türkiye kararı no: 11192/05, 13 Nisan 2010*). AİHM diğer unsurların yanı sıra başvurular tarafından yetkili bir asliye hukuk mahkemesi nezdinde açılacak değer tespit davasının sözkonusu taşınmazın değerini belirlemek açısından uygun yöntemlerden birini oluşturacağı kanısındadır.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. AİHS'nin 41. maddesinin uygulanması hususunun bu aşamada *uygulanamayacağına* ve *sonuç itibarıyla*,
 - a) *saklı tutulmasına*;
 - b) Hükümet ve başvuruların, AİHS'nin 44/2 maddesi uyarınca bu kararın nihai hale gelmesinden itibaren üç ay içinde bu mesele hakkındaki görüşlerini yazıyla kendisine bildirmeye ve bilhassa aralarında varacakları her türlü uzlaşmadan kendisini haberdar etmeye *davet edilmesine*;
 - c) Sonraki sürecin *saklı tutulmasına* ve gerektiğinde daire başkanının izlenecek süreci belirlemeye *yetkili kılınmasına*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 4 Ekim 2011 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.